احکام ساخت طلا و جواهر

احکام ساخت طلا و جواهر

اختلاف کیفیت طلای ساخته شده با کار مورد سفارش مشتری

س۱۴۰. در سفارش طلا و جواهرات، مشتری سفارش ساخت کالای درجه یک را به سازنده می دهد و هزینه آن را پرداخت می کند، اما بعد از ساخت سازنده متوجه می شود کیفیت لازم را ندارد ؛ حال اگر این مساله را به مشتری اطلاع بدهد او از خرید منصرف می شود، در صورت اطلاع ندادن به مشتری، معامله چه حکمی دارد؟

ج. اگر سازنده، جنس را به عنوان کالای درجه یک به خریدار می فروشد عملش حرام است، ولی معامله اش صحیح است ؛ و در هر صورت اگر مشتری بعد از معامله متوجه شود، حق فسخ معامله را دارد.

ساخت زیور آلات طرح دار

س۱۴۱. حک کردن اسماء متبرکه روی برخی از زیورآلات، که ممکن است بعضی از استفاده کنندگان بدون وضو و غسل آن را لمس کنند، و آداب و احکام شرعی آن را رعایت نکنند، آیا ساخت چنین زیورآلاتی جایز است؟

ج. حک کردن آیات قرآنی و اسمای جلاله و امثال آن اشکال ندارد، ولی بر کسی که به دستش می رسد واجب است که احکام شرعی آنها را رعایت نماید، و از بی احترامی و نجس کردن و مس بدون وضوی آنها خودداری کنند.

تبصره: احکام ساخت تصاویر معمولی و برجسته و مجسمه و زیور آلات طرح دار، مطابق با احکام خرید و فروش زیور آلات طرح دار است، که در آن جا سؤالات متنوعی ارائه شده است. مراجعه شود.

مراجعه نکردن مشتری برای تحویل جنس

س۱۴۲. شخصی گردنبند طلایی را جهت ساخت، سفارش می دهد، و بیعانه هم می پردازد، اما در مدت مشخص شده برای تحویل گرفتن گردنبد مراجعه نمی کند، آیا سازنده می تواند طلای مذکور را به کسی دیگر بفروشد؟

ج. اگر مشتری ثمن را در زمان مشخص شده تحویل ندهد، فروشنده حق فسخ معامله را ندارد ؛

مگر در ضمن معامله شرط کند که حق فسخ دارد.

س۱۴۳. مشتری جنسی را سفارش می دهد و بیعانه هم می دهد، و سازنده می گوید پنج روز دیگر سفارش شما آماده است، اما مشتری برای تحویل هیچ وقت مراجعه نمی کند، وظیفه سازنده نسبت به فروش جنس ساخته شده و بیعانه چیست؟

ج. اگر معامله با مشتری تمام شده است، در صورت مأیوس شدن از آمدن مشتری، سازنده می تواند جنس مذکور را بفروشد و حق خودش را بردارد و باقیمانده ی آن را از طرف صاحبش به فقراء صدقه بدهد و بنابر احتیاط مستحب از مرجع یا وکیل او اجازه بگیرد.

س۱۴۴. در صورت سفارش مشتری و مراجعه نکردن وی برای بردن جنس، سازنده تا چه مدت باید سفارش مشتری را نزد خود نگاه دارد؟

ج. باید به حدّی صبر کند، که عرفاً بگویند از آمدن سفارش دهنده مأیوس شده است.

س۱۴۵. اگر مشتری با تأخیر برای دریافت سفارش خود رجوع نماید، و سازنده به خاطر نوسانات قیمت بازار دچار ضرر شود، آیا می تواند خسارت خود را از مشتری مطالبه نماید؟

ج. فروشنده حق مطالبه ی مبلغی بیشتر از قیمت معیّن شده را ندارد، ولی در صورتی که بر اثر کوتاهی خریدار، در پرداخت پول، قدرت خرید فروشنده و ارزش پول پایین بیاید، و متضرّر شود، احوط این است که با مشتری در مقدار ما به التفاوت مصالحه کند.

س۱۴۶. آیا سازنده ی طلا و جواهرات و نقره هنگام تحویل سفارش می تواند با مشتری شرط کند که در صورت تأخیر در پرداخت اجرت، باید جریمه ی دیرکرد بپردازد؟

ج. جریمه تأخیر، صورت شرعی ندارد، هر چند در ضمن معامله شرط شود.

ساخت طلای مردانه

س۱۴۷. آیا ساخت روکش طلا برای دندان مردان اشکال دارد؟

ج. ساخت روکش طلا برای دندان مردان فی نفسه اشکالی ندارد.

تبصره: گذاشتن روکش طلا یا پلاتین روی دندان اشکال ندارد، ولی پوشاندن دندانهای جلو با طلا، اگر به قصد زینت باشد، خالی از اشکال نیست.

س۱۴۸. برای این که پلاتین قابلیت تبدیل شدن به انگشتری را داشته باشد، مقداری طلا با آن آمیخته می کنند به

طوری که طلا در پلاتین مستهلک می شود، ساخت چنین انگشتری برای استفاده مردان چه حکمی دارد؟

ج. در فرض سؤال اشکال ندارد.

س۱۴۹. آیا ساخت و استفاده از خودنویس یا قلمدان طلا برای استفاده ی آقایان جایز است؟

ج. فی نفسه اشکالی ندارد.

س۱۵۰. طلاساز یا تعمیرکار مرد برای امتحان کردن اندازه انگشتر طلا یا بررسی شکل ظاهری آن، برای لحظات کوتاهی انگشتر را در دست خود می کند، آیا این عمل جایز است؟

ج. پوشیدن طلا برای مرد حرام است، و فرقی بین مدت کم یا زیاد نیست.

تبصره: در مورد حرمت ساخت طلای مردانه در بحث خرید و فروش طلا، توضیحاتی بیان شده است.

أجرتِ ساخت سفارشی

س۱۵۱. چنانچه هزینه ساخت یا تعمیر طلا، بیشتر از مبلغ مورد توافق تمام شود، آیا سازنده یا تعمیرکار حق فسخ یا دریافت مبلغ تمام شده را از مشتری دارد؟

ج. اگر معلوم شود سازنده یا تعمیر کار در این قرارداد مغبون شده است، حق فسخ قرارداد را دارد ؛ و در صورت فسخ می تواند اجرت المثل کاری را که انجام داده است دریافت کند.

تبصره: شرایط صحت معامله در احکام عمومی خرید و فروش بیان شده است.

س۱۵۲. بعضی از طلاسازان هنگام دریافت سفارش، ادعا می کنند که اجرتشان از بقیه ی سازندگان طلا کمتر است، ولی هنگام تحویل، اجرت ساخت واقعی و عرف بازار را محاسبه و دریافت می کنند، حکمش چیست؟

ج. تقلّب، دروغ و فریب در معاملات جایز نیست.

رعایت نکردن نوبت دیگران

س۱۵۳. آیا طلاساز یا تعمیرکار می تواند سفارش ساخت یا تعمیر جواهر و طلای کسی که آشنا می باشد یا کار عجله‌ای دارد، بدون نوبت انجام دهد؟

ج. اگر ضمن قرارداد با دیگران زمان خاصی برای انجام کار تعیین نشده است، یا بدون نوبت انجام

دادن کار بعضی، در زمان تعیین شده با دیگران تأثیر نمی گذارد، اشکال ندارد.

س۱۵۴. آیا طلاساز یا تعمیرکار می تواند اجرت کار سفارشی یا کاری که خارج از نوبت انجام می دهد، گران تر حساب کند؟

ج. تعیین اجرتِ کار انجام شده بر اساس توافق طرفین می باشد، ولی باید در حق مشتری هم اجحاف نشود، و اگر در این زمینه قانونی وجود دارد، باید رعایت شود. (۱)

بدقولی در ساخت و تعمیر

س۱۵۵. حکم شرعی بدقولی سازنده یا تعمیرکار در به موقع ندادن جنس سفارش شده، چیست؟ آیا موجب خیار فسخ برای مشتری می شود؟

ج. اگر ضمن قرارداد زمان معینی برای انجام کار شرط شده است، در صورتی که سازنده یا تعمیرکار عمدا کار را در زمان مقرر انجام ندهد مرتکب گناه شده است. و اگر سر موعد معیّن، توان تحویل دادن را ندارد، مشتری حق دارد یا قرارداد را فسخ نماید، و یا صبر نماید تا زمانی که سازنده یا تعمیرکار، آن را تحویل دهد.

بازسازی از مدل دیگران

س۱۵۶. حکم ساخت طلا و جواهر از روی مدل و طرح طلاهای ایرانی و غیر ایرانی چیست؟

ج. اگر مدل و طرح طلا عرفاً یک حق معنوی برای طراح آن ایجاد می کند ساخت طلا و جواهر از روی مدل و طرح ایرانی بدون اجازه ی تولید کننده و طراح آن جایز نیست. و نسبت به طرح های غیر ایرانی تابع قراردادهایی است که بین جمهوری اسلامی و دولت های آنها منعقد شده است.

تعویض طلای مشتری توسط طلاساز

س۱۵۷. اگر مشتری مقداری طلا به طلا ساز بدهد تا برایش وسیله ای بسازد، طلا ساز به همان مقدار طلای دیگری جایگزین می کند و همان وسیله را می سازد، و موقع تحویل مزد کار خود را تحویل می گیرد، حکم مساله چیست؟

ج. این کار جایز نیست مگر این که بداند مشتری راضی به آن است.

انصراف مشتری بعد از ساخت

س۱۵۸. اگر مشتری جنس سفارشی خود را بعد از ساخت بدون دلیل قبول نکند،

الف) وظیفه طلاساز و مشتری چیست؟
ب) آیا می توان مبلغی را از وی جهت انصرافش مطالبه کرد؟

ج. بعد از تحقق معامله به صورت صحیح، فروشنده می تواند از پس گرفتن کالا خودداری نماید، ولی پس گرفتن طلای ساخته شده با کم کردن قیمت آن، شرعاً صحیح نبوده، و معامله اول، پابرجا خواهد بود. مگر این که شرط پرداخت مبلغی در صورت انصراف از معامله را در ضمن عقد لازمی نموده باشند، و یا عقد مبتنی بر آن منعقد شده باشد ؛ ولی باید برای این قبیل شرط ها که در قیمت کالا موثر هستند، مدت معیّنی ذکر شود، و إلاّ باطل است.

تبصره: طرفین معامله در صورت رضایت می توانند، معاملهی دوّمی بر اساس قیمت مورد نظر خود انجام دهند.

استفاده از جنس دسته دوّم در ساخت

س۱۵۹. سنگ برلیان این قابلیت را دارد که اگر چند بار هم استفاده شود باز همان کیفیت اولیه را دارد، آیا می توان سنگ برلیان را از روی یک کار جدا کرده و روی کار دیگری با قیمت نو سوار کرد؟

ج. اگر مشتری سنگ برلیان را به شرط نو بودن میخرد، و یا این که معامله مبتنی بر آن واقع شده است، جایز نیست.

انجام کار بی کیفیت

س۱۶۰. بعضی از سازندگان طلا با انجام کارهای بی کیفیت، اجرت کمتری برای کار می گیرند، این کار باعث تبلیغ در فروش می شود، حکم ساخت و فروش چنین اجناسی برای انگیزه فروش بیشتر چیست؟

ج. اگر عرفاً، کیفیت آن معلوم باشد، و یا به خریدار اعلام شود، اشکالی ندارد.

س۱۶۱. آیا سازنده طلا میتواند قبل از انجام کار، اجرتش را از مشتری مطالبه نماید؟

ج. نمی تواند. چون مشتری وظیفه دارد پس از اتمام کار، اجرت را بپردازد ؛ مگر شرطی خلاف این در ضمن عقد شده باشد. مثل این که مشتری در ضمن قرارداد با طلاساز قرار گذاشته است که نصف اجرت کار را در ابتدای کار و بقیه را موقع تحویل بپردازد.

۱. ج. فروش کالایی که قیمت معیّنی از طرف دولت ندارد، به قیمتی که مورد توافق خریدار و فروشنده است و اجحاف در حق خریدار هم نباشد، اشکال ندارد. (أجوبه الاستفتائات سوال ۱۶۱۵) ج. در صورتی که به حد اجحاف نرسیده و با رضایت اشخاص باشد، اشکال ندارد و اگر در این زمینه مقرراتی وجود دارد، باید مراعات شود.